

RECENZJA PRACY DOKTORSKIEJ

MGR MARIUSZA KWIETNIA

ZLECENIODAWCA RECENZJI:

Rada do spraw Dyscypliny – Sztuki Muzyczne Akademii Muzycznej im. Krzysztofa Pendereckiego w Krakowie, pismo z dnia 07.10.2022 roku, zlecenie podjęte na podstawie art. 187 ustawy z dnia 20 lipca 2018r. ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce.

DOTYCZY:

Uchwały Nr 3/2022 Składu Orzekającego Rady do spraw Dyscypliny – Sztuki Muzyczne z dnia 28.09.2022 roku w sprawie:

- wyznaczenia recenzentów w postępowaniu w sprawie nadania stopnia doktora **mgr. Mariuszowi Kwietniowi** w dziedzinie sztuki w dyscyplinie artystycznej sztuki muzyczne.

W świetle art. 187 ustawy z dnia 20 lipca 2018r. ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce, Rada do spraw Dyscypliny – Sztuki Muzyczne, posiadała uprawnienia do prowadzenia postępowania w sprawie nadania stopnia doktora w dziedzinie sztuki w dyscyplinie artystycznej sztuki muzyczne.

Do nadesłanego mi przez Przewodniczącą Rady do spraw Dyscypliny – Sztuki Muzyczne dr. hab. Monikę Gardoń-Preinl pisma, informującego o wszczęciu postępowania w sprawie

nadania stopnia doktora i wyznaczeniu mnie na recenzenta pracy doktorskiej Pana mgr **Mariusza Kwietnia** pt. „*Dichterliebe*, op. 48 Roberta Schumanna, czyli muzyczno-poetyckie poszukiwanie miłości w konflikcie serca i rozumu”, została dołączona następująca dokumentacja z posiedzenia Rady do spraw Dyscypliny – Sztuki Muzyczne z dnia 28.09.2022 roku:

- uchwała nr 12/2022 z dnia 26.05.2022 roku o wszczęciu postępowania w sprawie nadania stopnia doktora,
- uchwała o wyznaczeniu promotora w osobie prof. dr hab. Agnieszki Monasterskiej,
- rozprawa doktorska mgr Mariusza Kwietnia w formie papierowej oraz elektronicznej, wraz z dziełem na nośniku elektronicznym,
- uchwała o wyznaczeniu prof. dr hab. Adama Zdunikowskiego na recenzenta,
- umowa o dzieło wraz z rachunkiem i oświadczeniem podatkowym.

PODSTAWOWE DANE O KANDYDACIE

Informacje pozyskane ze strony internetowej doktoranta oraz internetu:

Mgr Mariusz Kwiecień urodził się 4 listopada 1972 roku w Krakowie Ukończył Akademię Muzyczną w Warszawie w klasie Włodzimierza Zalewskiego. Mariusz Kwiecień jeszcze w czasie studiów, w 1995 zadebiutował w tytułowej roli w operze *Wesele Figara* Wolfganga Amadeusa Mozarta na scenie Teatru Wielkiego w Poznaniu, a następnie występował również podczas tournée tego teatru w Luksemburgu. W 1996 wielokrotnie śpiewał w Teatrze Muzycznym "Roma" w roli Papageno w operze *Czarodziejski flet* Mozarta. Uczestniczył w Lindemann Young Artist Development Program przy Metropolitan Opera w Nowym Jorku, gdzie doskonalił swój talent wokalny i aktorski u najwybitniejszych artystów scen operowych. W 1999 wystąpił w recitalu, śpiewając dziewięć pieśni Mieczysława Karłowicza i już wtedy zachwyił talentem oraz pięknym głosem. Na scenie Metropolitan Opery zadebiutował w tym samym roku jako Kuligin w operze *Kátia Kabanová* Leoša Janáčka. Wiele następnych sukcesów i po części także międzynarodową karierę zawdzięcza poparciu, jakiego udzielił mu wówczas dyrektor nowojorskiej Opery - James Levine, z którym stale współpracuje do dziś. W Metropolitan Opera wystąpił jeszcze m.in. jako Marcello w *Cyganerii* Giacomo Pucciniego, Silvio w *Pajacach* Ruggiero Leoncavalla, Hrabia Almaviva w *Weselu Figara*, tytułowy Don Giovanni i Guglielmo w *Così fan tutte* Mozarta, Malatesta w *Don Pasquale* Gaetano Donizettiego, Ford w *Falstaffie* Giuseppe Verdiego, Escamillo w *Carmen* i Zurga w *Poławiaczach* perł Georgesa Bizeta oraz Belcore w *L'elisir d'amore* Donizettiego. Do najważniejszych ról Mariusza Kwietnia należą mozartowski Don Giovanni i Król Roger z opery Szymanowskiego. Partię Don Giovanniego zaśpiewał w londyńskiej Covent Garden, wiedeńskiej Staatsoper, San Francisco Opera, Houston Grand Opera, Santa Fe Opera, Seattle Opera (gdzie za tę kreację został wybrany Artystą Roku 2007), Tokio (pod batutą Seiji Ozawy), Bilbao, Teatrze Wielkim - Operze Narodowej w Warszawie, Operze Krakowskiej i Bayerische Staatsoper. W rolę Króla Rogera wcielił się

w przedstawieniu Krzysztofa Warlikowskiego (premiera odbyła się w paryskiej l'Opéra Bastille w 2009 roku), inscenizacji w ABAO-OLBE w Bilbao (w reżyserii Michała Znanieckiego, 2012) i w londyńskiej odsłonie Króla Rogera, wyreżyserowanej przez Kaspera Holtena (Royal Opera House - Covent Garden). Ponadto Mariusz Kwiecień śpiewał na wielu prestiżowych scenach operowych świata, m.in. w São Paulo (Lord Ashton w Łucji z Lammermooru Donizettiego), Michigan, Antwerpii, Gandawie (Marcello), mediolańskiej La Scali (Ottokar w Wolnym strzelcu Carla Marii von Webera), Strasburgu (Dunois w Dziewicy Orleańskiej Czajkowskiego), Amsterdamie (Belcore w Napoju miłosnym Donizettiego), Grazu (Eugeniusz Oniegin), Staatsoper w Wiedniu (Robinson w Potajnym małżeństwie Domenico Cimarosi, Riccardo w Purytanach Vincenzo Belliniego oraz Belcore), Colorado Opera House (Hrabia Almaviva), Operze Krakowskiej (Lord Ashton), londyńskiej Covent Garden (Germont w Traviacie Verdiego oraz Marcello i Hrabia Almaviva), paryskiej Opéra Bastille (Belcore), Palais Garnier w Paryżu, moskiewskim Teatrze Bolszoi i Bayerische Staatsoper w Monachium (Eugeniusz Oniegin, Faworyta Gaetano Donizettiego), Grand Theatre de Geneve (Gugliemo) i Gran Teatre del Liceu w Barcelonie (Ryszard w Purytanach Vincenzo Belliniego). Mariusz Kwiecień wykonał serie recitali w Stanach Zjednoczonych i Kanadzie, w takich miejscach, jak William Jewell College (Kansas City), Rockefeller University (New York), the Vancouver Recital Society (Vancouver), the Van Cliburn Foundation (Fort Worth, Texas), UC Berkeley's Cal Performances Series (Berkeley-San Francisco), Vocal Arts Society (Washington), Spivey Hall (Atlanta). Zaśpiewał kilkakrotnie Niemieckie requiem Johannes Brahmsa, m.in. z Atlanta Symphony Orchestra pod batutą Roberta Spano oraz z Rotterdam Philharmonic Orchestra pod dyrekcją Valerego Gergieva. Ma na swoim koncie nagrania dla najważniejszych wytwórni fonograficznych zajmujących się muzyką klasyczną. Albumy z jego wykonaniem wychodziły nakładem wydawnictw: Naxos, Telarc, Decca, Narodowy Instytut Fryderyka Chopina, Deutsche Grammophon oraz BelAir Classiques. W roku 2012 Mariusz Kwiecień wydał swoją pierwszą solową płytę "Slavic Heroes", za którą otrzymał Fryderyka w kategorii Fonograficzny Debiut Roku / klasyka. Płyta została wydana przez francuską wytwórnię Harmonia Mundi. Jest laureatem wielu międzynarodowych konkursów wokalnych, m.in. we Wrocławiu (1994), w Dusznikach Zdroju, austriackiego konkursu Hans Gabor/Belvedere (1996), Międzynarodowego Konkursu Śpiewaczego Francisco Viñasa w Barcelonie (1998). W 2004 otrzymał Nagrodę im. Andrzeja Hiolskiego w kategorii "najlepsza rola męska" za partię tytułową w Eugeniuszu Onieginie Piotra Czajkowskiego w Teatrze Wielkim - Operze Narodowej. Mariusz Kwiecień w 2009 otrzymał Srebrny Medal "Zasłużony Kulturze Gloria Artis". W 2011 roku został uznany przez przedstawicieli hiszpańskiego rynku muzycznego za najlepszego śpiewaka operowego sezonu i otrzymał nagrodę za wykonanie Króla Rogera Szymanowskiego w Teatro Real w Madrycie. W tym samym roku uhonorowano go Nagrodą Miasta Krakowa za wybitne osiągnięcia aktorskie. W 2016 otrzymał nagrodę Fundacji im. Karola Szymanowskiego za propagowanie twórczości tego kompozytora. W 2017 roku zrealizowane w londyńskim Royal Opera House nagranie DVD opery Król Roger Karola Szymanowskiego w reżyserii Kaspera Holtena z Mariuszem Kwietniem w tytułowej roli zostało nominowane do nagrody Grammy w kategorii "Najlepsze nagranie – muzyka operowa". Rok później nominowane w tej samej kategorii zostało nagranie Poławiaczy pereł z Metropolitan Opera. 22 maja 2009 z rąk Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego Bogdana Zdrojewskiego odebrał Srebrny Medal „Zasłużony Kulturze Gloria Artis”^[2]. W 2011 został laureatem Nagrody Miasta Krakowa.

Postanowieniem prezydenta RP Bronisława Komorowskiego z 16 czerwca 2015 został odznaczony Złotym Krzyżem Zasługi za zasługi dla kultury polskiej. Od lipca 2020 roku pełni funkcję dyrektora artystycznego Opery Wrocławskiej.

OCENA PRACY DOKTORSKIEJ:

Praca doktorska mgr Mariusza Kwietnia pod tytułem „*Dichterliebe*, op. 48 Roberta Schumanna, czyli muzyczno-poetyckie poszukiwanie miłości w konflikcie serca i rozumu”, składa się z dzieła artystycznego zapisanego na nośniku CD oraz jego opisu. Dzieło artystyczne stanowi nagranie fonograficzne 16 pieśni Roberta Schumanna, składających się na cykl wskazany w tytule pracy.

Zostały one zarejestrowane według następującej kolejności:

Dichterliebe op. 48

1. *Im wunderschönen Monat Mai*
2. *Aus meinen Tränen sprießen*
3. *Die Rose, die Lilie, die Taube, die Sonne*
4. *Wenn ich in deine Augen seh'*
5. *Ich will meine Seele tauchen*
6. *Im Rhein, im heiligen Strome*
7. *Ich grolle nicht*
8. *Und wüßten's die Blumen, die kleinen*
9. *Das ist ein Flöten und Geigen*
10. *Hör ich das Liedchen klingen*
11. *Ein Jüngling liebt ein Mädchen*
12. *Am leuchtenden Sommermorgen*
13. *Ich hab' im Traum geweinet*
14. *Allnächtlich im Traume*
15. *Aus alten Märchen*
16. *Die alten, bösen Lieder*

Partię fortepianu wykonuje Ołga Tsymbaluk.

Dzieło artystyczne w postaci recitalu wokalnego audio na nośniku CD zostało zarejestrowane w dniu 15 września 2020 w sali koncertowej Akademii Muzycznej w Katowicach. O dobrą jakość nagrania, przy optymalnym wykorzystaniu naturalnych warunków akustycznych, zadbał pan Wojciech Marzec, jego realizator. Załączone nagranie jest bardzo dobre

jakościowo. Brak przesterowań, naturalność pogłosu, wyważone proporcje dynamiczne pomiędzy wykonawcami oraz brak śladu montażu, to niewątpliwie zalety załączonego zapisu recitalu.

Strona wykonawcza prezentowanego cyklu nosi znamiona dzieła wybitnego. Oboje artyści znakomicie poruszają się w rozległej i zróżnicowanej strukturze pieśni bezproblemowo operując posiadanym warsztatem technicznym. Swoboda w odtworzeniu zapisu nutowego w połączeniu z inwencją własną budzą zachwyt słuchacza. O ile kunszt wokalny pana Mariusza Kwietnia był mi już dobrze znany wcześniej, tak spotkanie z propozycją artystyczną pani Olgi Tsymbaluk stanowiło miłe zaskoczenie. Jej warsztat pianistyczny nie budzi najmniejszych zastrzeżeń, dopowiadanie fraz wokalnych cechuje doskonałość, natomiast szczególnie urzeka, rzadko spotykana u pianistów, umiejętność genialnego wyczucia intencji śpiewaka. Wszystkie frazy idealnie zespalają się w czasie, rubata posiadają ten sam ciężar, kulminacje natężenie, a tematy muzyczne ważność.

Strona wokalna dzieła nie rozczarowuje. Mistrzowski warsztat światowej sławy śpiewaka operowego, pana Mariusza Kwietnia, znakomicie wpisuje się również w sferę kameralistyki. Ujmuje prostota przekazu, wierna realizacja zapisu nutowego i delikatne zarysowanie niuansów omawianych w doktorskiej rozprawie. Doktorant uwodzi odbiorcę znakomitym *mezzavoce* i urodą wysokich dźwięków. Interpretacja wokalna przenosi słuchacza w intymny świat muzyki Schumanna ze szczególnym zróżnicowaniem miejsc i nastrojów. Jedyne minus stanowi nie wykonanie cyklu w całości w oryginalnych tonacjach, co z racji ograniczeń fizjologicznych jest prawie niewykonalne, jednak w świetle analizy poszczególnych utworów w pracy doktorskiej odnoszącej się do tonacji właściwych, wprowadza lekkie zamieszanie.

Na szczególne podkreślenie zasługuje wyjątkowa synergia obu wykonawców. Omawiany recital jest kwintesencją kameralistyki. Idealne proporcje dynamiczne, doskonale dobrane symultaniczne jak i indywidualne kulminacje, ciągłość myśli muzycznej obu artystów, niezachwiane rubatami pionowy rytmiczne oraz umiejętność swobodnego łączenia monologu muzycznego z dialogiem, to elementy, których bezbłędna realizacja cechuje jedynie wirtuozów gatunku. To wszystko odnajdujemy w omawianym nagraniu, do tego wzbogacone o ciekawy pomysł muzyczny, genialny w swej prostocie.

Do płyty CD zawierającej dzieło artystyczne Doktoranta, załączona została praca pisemna, w większości będąca opisem zarejestrowanego na nośniku elektronicznym recitalu. Niezwykle inspirującą stroną pracy zdaje się być wstęp oraz jej trzy pierwsze rozdziały. Poruszane w nich zagadnienia wzajemnych zależności uzdolnień twórczych z chorobą

psychiczną stanowią novum w próbach analizy geniuszu muzycznego. Takie sformatowanie omawianych tematów rzuca zupełnie nowe światło zarówno na życiorys obu autorów cyklu (Schumann i Heine), na rys psychologiczny samego Schumanna, na okoliczności powstania opisywanego dzieła jak i na zjawisko odchyień psychicznych wśród twórców a priori. Rozważania autora solidnie oparte na wiedzy medycznej, znacząco zmieniają jej charakter w aspekcie opisu dzieła muzycznego i wyróżniają jej niestandardowe ujęcie w stosunku do prac zajmujących się pokrewnymi zagadnieniami. Nowy sposób dookreślenia emocji, nastrojów, odczuć czy okoliczności otwiera szerokie pole do ponownej dyskusji nad szerszym spektrum twórczości muzycznej. Rozdział czwarty zawiera szczegółową analizę wszystkich pieśni cyklu. Ciekawym i zupełnie uzasadnionym wydaje się formalny podział cyklu na cztery części. Intrygującym, a nawet odkrywczym jest przedstawienie ciągu logicznego cechującego kolejne pieśni w poszczególnych, wcześniej wyodrębnionych częściach. Ukazana dyscyplina struktury dzieła mocno dysonuje z wcześniejszymi założeniami o wpływie dysfunkcji psychicznych na jego wartość. Ta pozorna sprzeczność inspiruje czytelnika do próby szerszego studium problemu. Niezwykle cenną wartość stanowi analiza zabiegów muzycznych kompozytora. Autor dysertacji nie podaje gotowych recept na odtworzenie materiału muzycznego, nie zagłębia się w niuanse techniki wokalne, ignoruje utarte środki wyrazu, jednocześnie skupiając się na sensualnej warstwie dzieła. Przemyczone wskazówki, oparte na solidnej wiedzy muzykologicznej, główny ciężar analityczny przenoszą na sferę właściwego odczytania nastrojów i emocji. Uzasadnienie indywidualnego odczytania intencji kompozytora doktorant przenosi na płaszczyznę psychologiczną. Takie spojrzenie na intencje autora cyklu stanowi zupełnie nowe ujęcie tematu.

KONKLUZJA:

Pracę doktorską mgr Mariusza Kwietnia tworzy wybitne dzieło artystyczne i jego bardzo adekwatny opis posiadający odkrywczy, twórczy, a w wielu miejscach, innowacyjny charakter. Doktorant wnosi niekwestionowany i znaczący wkład w rozwój reprezentowanej dyscypliny. Podkreślany w rozprawie związek geniuszu muzycznego z zaburzeniami natury psychicznej jest praktycznie nie znany. Dlatego praca mgr Mariusza Kwietnia może stanowić zaczątek szerszych dyskusji, analiz i publikacji na temat tego, współcześnie coraz powszechniej występującego, zjawiska, a jej rozciągnięcie na innych, poza kompozytorami, przedstawicieli artystycznego środowiska, otworzyć nową dziedzinę z zakresu medyczno-

muzycznego. Z kolei dzieło artystyczne jest produktem wybitnym, wyjątkowym, dającym Doktorantowi świadectwo kunsztu wokalnego najwyższej miary. Jestem pewien, że zaprezentowane nagranie spełnia wszystkie wymogi, aby zostać wydane w formie autonomicznej przez firmę fonograficzną i opublikowane w skali międzynarodowej. Pan mgr Mariusz Kwiecień rozwiązał założone zagadnienie artystyczne i spełnił tym samym wymagania Ustawy.

Stawiam wniosek o jej przyjęcie.

Ponadto, z uwagi na:

- innowacyjność spojrzenia na pozornie wyczerpany temat dysertacji opartej na solidnej wiedzy medycznej i muzykologicznej, otwierającego nowe pole do szerokiej polemiki,
 - mistrzowskie dzieło artystyczne w postaci recitalu wokalnego cyklu Roberta Schumanna „*Dichterliebe*” op. 48, a przede wszystkim,
 - olbrzymi dorobek artystyczny Doktoranta w myśl art. 187 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz.U. z 2022 r. poz. 574 z późn. zm.)
- stawiam wniosek o wyróżnienie recenzowanej pracy doktorskiej.**

prof. dr hab. Adam Zdunikowski